

Obostran razmještaj snaga 6. kolovoza uoči VI. sočanske bitke i bojeva za Goricu. Dalmatinci su u sastavu 4. i 5. brdske brigade 58. divizije kod Podgore, Oslavije i Sabotina (izvor: »Österreich – Ungarns letzter Krieg 1914-1918.« [ÖULK], knjiga 5, Das Kriegsjahr 1916, 1931, Prilog 1, dio)

težište operacija na Sočansko bojište s ciljem osvajanja Gorice. Pred početak bitke talijanska 3. i 2. vojska imale su na bojišnici od mora do Rombona ukupno 20 pješačkih divizija, dvije skupine alpina, dvije konjaničke divizije s oko 270 bojni, 48 eskadrona i 1 670 artiljerijskih cijevi svih kalibara i goleme količine streljiva. Na Soči se nalazilo 6825 časnika i 296 000 dočasnika i vojnika. Za razliku od toga, austro-ugarska 5. vojska – koja je ponovno primila u svoj sastav XV. sarajevski korpus – imala je osam pješačkih divizija sa 106 bojni i 584 artiljerijske cijevi. Na potezu od Plava do mora general Borojević imao je samo 78 bojni i 384 topa, a između brda Sabotina i Vipave samo 11 bojni na prvoj crti. Zajedno s pričuvama raspolagao je sa svega 180 000 ljudi. Nasuprot njega, samo je talijanski VI. korpus nasuprot Gorice – koji je imao zadaću osvajanja Gorice – raspolagao sa 100 000 ljudi! Žarišta bitke bili su opet Sveti Mihael i Gorički mostobran. Plan je predviđao da se najprije izvede napad pomoćnim snagama od Monfalconea do Selza na južnom vojnom krilu, a dva dana kasnije provede glavni udar na Gorički mostobran i Sveti Mihael koji je bio glavna točka obrane Mostobrana s južne strane Gorice. Dana 4. kolovoza oko 10:00 sati talijanska artiljerija otvorila je vatru na južni dio visoravni Doberdob, a

u 14:00 sati dvije talijanske divizije napale su austro-ugarske snage na grebenu od Monfalconea do Selza i zauzele samo nekoliko rovova, da bi se protuudarom obrane uz značajne gubitke morale povući. Tijekom 5. kolovoza artiljerijska paljba postupno je prenesena i na ostali dio bojišta, da bi 6. kolovoza od 7:00 sati austro-ugarski obrambeni objekti od mora do Tolmina bili stavljani pod najžešći udar. Istoga dana poslijepodne talijanski VI. korpus probio je na Goričkom mostobranu položaje austro-ugarske 58. pješačke divizije kod Podgore, Pevme, brda Sabotina i mjestimično izbio na rijeku Soču. Time je nestala mogućnost obrane Goričkog mostobrana. Tijekom 8. kolovoza zapovjednik Mostobrana general Zeidler zapovjedio je povlačenje ostataka 58. pješačke divizije, koja je tada raspolagala s oko 5 000 ljudi preostalih od početnih 18 000 uoči borbi. Talijanske snage zauzele su 9. kolovoza Goricu, a tijekom noći 9/10. kolovoza i visoravan Doberdob nakon povlačenja austro-ugarskih snaga na obližnju Komensku visoravan. Branitelji su

morali napustiti teškom mukom izgrađene i dobro utvrđene položaje na Doberdobskoj visoravni i povući se na crtu koja je bila slabo utvrđena. Time je završena prva faza bitke, iako zatišja u samoj bitci zapravo i nije bilo.

U drugoj fazi 2. vojska imala je znatno aktivniju ulogu, ali tijekom 12. i 13. kolovoza nije uspjela probiti austro-ugarsku obranu od rijeke Vipave do rijeke Idrije na sjeveru kod Tolmina. Isto tako ni 3. vojska nije uspjela savladati VII. korpus na Krasi i izbiti na liniju Grmada–Trstelj–Dornberk. Bitka je dostigla vrhunac 15. kolovoza kada su talijanske snage prešle u masovni napad u dolini rijeke Vipave od Opatje Sela do Plave. Pravodobno ojačana snagama koje su u međuvremenu pristigle iz Tirola, Balkana i iz Galicije, austro-ugarska 5. vojska uspjela je zaustaviti talijansko napredovanje od Gorice prema Šenpasu i sjevernim rubom Krasa prema Lokvici. Silina talijanskog napada postupno se smanjuje, da bi 17. kolovoza u potpunosti prestala.

U obrani Gorice istakli su se naši

Dalmatinci iz II. bojne/22. pukovnije, opet pod zapovjedništvom pukovnika Stanislava Turudije, te dijelovi 23. i 37. domobranske pukovnije. U borbama na strateški važnom brdu Sabotinu iskazala se »bojna Turudija« koja je 16 sati junački zadržavala neprijatelja od proboja prema rijeci Soči, kao i u pokušaju deblokiranja ostataka dalmatinskih domobrana iz 37. pukovnije na brdu Sabotin. U tim krvavim borbama imali su velike gubitke: 11 časnika i 619 vojnika, od kojih je poginulo oko 280 ljudi. Treba napomenuti da su se pripadnici 37. pukovnije nakon pada Sabotina borili još dva dana po tamošnjim kavernama. Na kraju borbi zarobljen je pukovnik Turudija i dio preživjelih pripadnika njegove bojne.

Ostatak snaga 22. pukovnije uspio je zajedno s Mađarima iz II. bojne/52. pješačke pukovnije iz Pečuha obraniti kotu 383 na sjeveru Banjske planote i u protunapadu uništiti napadače. Treba napomenuti da je 23. pukovnija kod Podgore i Grafenberga u krvavim borbama od 6. do 8. kolovoza izgubila 47 časnika i 2 513 vojnika.

Gubitak Gorice bio je težak udarac austro-ugarskim snagama jer je uspjeh podigao moral Talijanima, a utjecao je i na odluku Rumunjske da Središnjim silama najavi rat.

Talijani su ovim bitkama izgubili 1 759 časnika i 49 473 vojnika (od toga 21 360 mrtvih i oko 6 000 zarobljenih). U cijelom kolovozu 1916. talijanski su gubici iznosili oko 74 000 ljudi. Austro-ugarski gubici u VI. bitci iznosili su 41 835 ljudi.

Nakon smirivanja stanja na Istočnom bojištu, ubrzano se vraćaju nove snage na Sočansku bojišnicu. Tako se tijekom kolovoza iz Volinja (današnja Ukrajina) vraćaju dvije bojne sarajevske 48. pješačke divizije. Među njima dolazi i III. bojna 79. pješačke pukovnije iz Otočca, tzv. »Jelačićevci«. Ličani na Soču pristižu u nekoliko faza: nakon dolaska III. bojne polovinom studenog stižu I. i II. bojna, koje uoči Božića dolaze na vrlo teške položaje oko Fajti hriba, važnom uzvišenju na južnoj strani Vipavske doline. Tijekom zime stići će i IV. bojna ove pukovnije. Tu će imati iznimno teške gubitke, osobito tijekom druge polovice travnja 1917. oko naselja Spacapani i Bilje.

U nastavku borbi do jeseni 1917. godine odigrat će se još šest krvavih bitaka koje opisujemo u idućem nastavku.

Gubitak Gorice bio je težak udarac Austro-Ugarskoj jer je podigao moral Talijanima, a Rumunjska je Središnjim silama najavila rat